

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 506/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 23. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť R. K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, zastúpeného advokátom JUDr. D. U., S., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 10/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. K. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 20. augusta 2012 doručená sťažnosť R. K., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. D. U., S., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 10/2012.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že 20. októbra 2011 podala prokurátorka Okresnej prokuratúry Bratislava II (ďalej len „okresná prokuratúra“) návrh na predĺženie lehoty trvania jeho väzby. Sťažovateľ sa prostredníctvom svojho obhajcu k tomuto návrhu vyjadril a uviedol, že uňho nie sú dané dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“). Vo vyjadrení výslovne požiadal o prepustenie z väzby na slobodu a taktiež aj o nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa okresný súd na neverejnom zasadnutí 8. novembra 2011 lehotu trvania jeho väzby predĺžil, a to aj napriek tomu, že jeho obhajca poukazoval na nezákonnosť väzby. Sťažovateľ tvrdil, že jeho obhajca opätovne požiadal o jeho prepustenie z väzby na slobodu.

Sťažovateľ je toho názoru, že aj keď okresný súd na neverejnom zasadnutí rozhodoval o návrhu prokurátorky na predĺženie lehoty trvania jeho väzby, nič mu nebránilo v tom, aby sa zaoberal aj jeho žiadosťou o prepustenie z väzby. V tejto súvislosti sa sťažovateľ nestotožnil s názorom okresného súdu, podľa ktorého jeho žiadosť o prepustenie z väzby bola len súčasťou argumentácie obsiahnutej vo vyjadrení k návrhu prokurátorky okresnej prokuratúry. Sťažovateľ vyslovil názor, že tým, že okresný súd nerozhodol o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, zabránil mu v možnosti opätovne žiadať o prepustenie z väzby na slobodu. Sťažovateľ dodal, že o jeho sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 8. novembra 2011 rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) tak, že ju zamietol a zároveň konštatoval, že nebolo potrebné spájať rozhodovanie o návrhu na predĺženie lehoty trvania väzby a rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby. Sťažovateľ vyjadril nesúhlas aj s týmto názorom krajského súdu, pretože podľa neho Trestný poriadok „*nezakazuje tieto dve konania spojiť*“.

Sťažovateľ uviedol, že ani na neverejnom zasadnutí okresného súdu, ktoré sa konalo 7. februára 2012 a predmetom ktorého bolo rozhodovanie o ďalšom trvaní väzby (po podaní obžaloby 25. januára 2012) nebolo rozhodnuté o jeho prepustení z väzby na slobodu. Sťažovateľ dodal, že aj v sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu jeho obhajca požiadala o jeho prepustenie z väzby, ale krajský súd sťažnosť zamietol.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa jeho väzba skončila „až premenením väzby na výkon trestu odňatia slobody, a to uznesením okresného súdu zo dňa 07. 06. 2012, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 19. 06. 2012. De facto bolo o väzbe rozhodnuté až po uplynutí 224 dní, čo v žiadnom prípade nemožno považovať za rozhodnutie bez meškania.“.

Sťažovateľ vyslovil názor, že skutočnosť, že jeho trestná vec sa nachádzala v dispozícii okresného súdu 224 dní, svedčí pre záver o tom, že postup okresného súdu v súvislosti s jeho žiadosťou o prepustenie z väzby na slobodu trval neprimerane dlho. Sťažovateľ súčasne dodal, že nečinnosťou okresného súdu v súvislosti s rozhodovaním o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 8. novembra 2011 došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd prijal jeho sťažnosť na ďalšie konanie a aby v náleze vyslovil:

„a) Základné právo R. K. na osobnú slobodu zaručené v článku 17 ods. 2 ústavy a právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti pozbavenia slobody zaručené v článku 5 ods. 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T/0/2012 porušené bolo.

b) R. K. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 5 000 € (slovom päťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný uhradiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

c) R. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 565,62 € (slovom päťstošesťdesiatpäť eur a šesťdesiat dva centov), pozostávajúcich z 3 (troch) úkonov právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia vrátane prvej porady s klientom, vypracovanie písomného podania - ústavnej sťažnosti a z prípadného vypracovania

písomného podania - vyjadrenia k stanovisku Okresného súdu Bratislava II k ústavnej sťažnosti), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. D. U., a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podstatou námietok sťažovateľa bolo tvrdenie, že tým, že okresný súd nerozhodol o jeho žiadosti o prepustenie z väzby zhlásenej do zápisnice 8. novembra 2011, porušil jeho základné právo podľa čl. 17 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, a tým aj požiadavku neodkladnosti a urýchlenia rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby. Okrem toho sťažovateľ tvrdil, že jeho trestná vec sa nachádzala v dispozícii okresného súdu 224 dní, čo je jasným dôkazom zdĺhavého postupu tohto súdu v súvislosti s konaním o zákonnosti jeho väzby.

K námietke sťažovateľa o porušení jeho práv nerozhodnutím o jeho žiadosti o prepustenie z väzby z 8. novembra 2011

V súvislosti s touto námietkou sťažovateľa ústavný súd zistil, že predmetná žiadosť o prepustenie z väzby bola reakciou sťažovateľa na návrh prokurátorky okresnej prokuratúry č. k. 1 Pv 334/11-115 z 20. októbra 2011, ktorým žiadala predĺžiť väzbu sťažovateľa do 23. februára 2012.

O návrhu prokurátorky okresnej prokuratúry rozhodol okresný súd ešte v rámci prípravného konania na neverejnom zasadnutí v prítomnosti sťažovateľa a jeho obhajcu uznesením sp. zn. Tp 1007/2011 z 8. novembra 2011 tak, že návrhu okresnej prokuratúry vyhovel a väzbu sťažovateľa predĺžil v požadovanej lehote.

Proti uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej oponoval návrhu okresnej prokuratúry, tvrdil, že dôvody preventívnej väzby uňho nie sú dané, a navrhol, aby bol prepustený z väzby na slobodu a aby väzba bola nahradená dohľadom probačného a mediačného úradníka.

O sťažnosti sťažovateľa rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 3 Tpo 83/2011 z 15. novembra 2011 tak, že ju zamietol. K námietke sťažovateľa o tom, že nebolo rozhodnuté o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, krajský súd uviedol:

„K otázke nerozhodnutia o žiadosti obvineného o prepustenie na slobodu a nahradením väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka odvolací súd uvádza, že

nie je dôvod spájať rozhodovanie o predĺžení väzby s rozhodovaním o žiadosti o prepustenie na slobodu, ktorá je podaná len ako reakcia na návrh na predĺženie väzby. Odvolací súd nemohol o žiadosti obvineného rozhodnúť v rámci odvolacieho konania, pretože by tým pripravil obvineného o dvojinštančnosť trestného konania, pričom nemá vedomosť, či obvinený mal splnenú zákonnú podmienku na podanie žiadosti o prepustenie z väzby s poukazom na § 79 ods. 3 Tr. por.“

Ústavný súd konštatuje, že krajský súd v predmetnom rozhodnutí sťažovateľovi zreteľne vysvetlil, z akého dôvodu nebolo rozhodnuté o jeho žiadosti o prepustenie z väzby. Krajský súd zdôraznil, že túto žiadosť sťažovateľa vyhodnotil ako súčasť jeho argumentácie k návrhu okresnej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania jeho väzby, o ktorom sa v tejto veci konalo.

Podľa názoru ústavného súdu právny názor, ktorý v odôvodnení svojho rozhodnutia prijal krajský súd, sa javí ako relevantný. Navyše, ústavný súd je toho názoru, že zákonnosť sťažovateľovej väzby bola v tomto prípade preskúmaná v časovo konkurenčnom konaní, a teda v rámci konania o návrhu okresnej prokuratúry na predĺženie lehoty trvania väzby, proti ktorému sťažovateľ predstavil svoje argumenty, a zároveň z dôvodu, že väzba podľa neho nie je dôvodná, požiadal o prepustenie z väzby, resp. o jej nahradenie.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd naznačený postup okresného súdu vyhodnotil ako taký, ktorý zodpovedá zárukám podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 ústavy.

K námietke sťažovateľa o zdĺhavosti postupu okresného súdu rozhodujúceho o zákonnosti jeho väzby

Pokiaľ ide o prezentovanú námietku, sťažovateľ k nej neuviedol žiadne konkrétne skutočnosti. Vo všeobecnosti tvrdil, že skutočnosť, že jeho trestná vec sa nachádzala v dispozícii okresného súdu 224 dní, je dôvodom na prijatie záveru o zdĺhavosti postupu okresného súdu.

V tejto súvislosti sťažovateľ dodal, že jeho väzba bola ukončená až uznesením okresného súdu sp. zn. 3 T 10/2012 zo 7. júna 2012, ktorým bol prepustený z väzby do výkonu trestu odňatia slobody.

K tejto všeobecnej námietke sťažovateľa ústavný súd uvádza, že pri skúmaní dôvodov väzby je potrebné vychádzať vždy z konkrétnych okolností prípadu, pretože ak väzobné dôvody u konkrétnej osoby sú dané, nemožno sa odvolávať na to, že väzba trvá už dlhšiu dobu. Totižto nemožno stanoviť abstraktné hranice primeranosti či neprimeranosti dĺžky väzby, pretože tie sú vždy podmienené špecifickosťou a konkrétnosťou prípadu. Podstatné je, aby pre zákonné dôvody boli zistené skutkové okolnosti. Napríklad Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) považoval za primeranú dĺžku väzby trvajúcu 5 rokov (Shabani proti Švajčiarsku, rozsudok z 5. novembra 2009, č. 29044/06, § 58 a § 69) či väzbu trvajúcu viac ako 3 roky (Van der Tang proti Španielsku, rozsudok z 13. júla 1995, č. 19382/92, § 58 a § 76).

Sťažovateľ, zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, bližšie nešpecifikoval, v čom mali spočívať prieťahy v postupe okresného súdu pri rozhodovaní o zákonnosti jeho väzby. Samotné konštatovanie, že väzba bola neopodstatnená a okresný súd o nej konal v súhrne 224 dní, nepostačuje na to, aby sa bez ďalšieho dalo uvažovať, že by k tvrdeným prieťahom mohlo dôjsť.

Navyše, pozornosti ústavného súdu neušlo, že sťažovateľ namietal prieťahy v konaní okresného súdu rozhodujúceho o zákonnosti jeho väzby v čase, keď pozbavenie jeho osobnej slobody nemalo podobu väzby, ale bolo realizované na základe právoplatného súdneho rozhodnutia, ktorým bol nariadený výkon trestu odňatia slobody.

Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť zásadnú odlišnosť medzi väzbou a výkonom trestu odňatia slobody. Aj keď oba právne inštitúty znamenajú zásah do základného práva na osobnú slobodu dotknutej osoby, väzba je dočasný, fakultatívny a zaisťovací inštitút trestného procesu, ktorý slúži na zabezpečenie riadneho priebehu trestného konania (zabezpečenie prítomnosti osoby obvinenej z trestného činu pre účely trestného konania,

eliminácia možných zásahov znamenajúcich marenie trestného konania formou nátlaku a ovplyvňovania iných a zabránenie obvinenému v páchaní a pokračovaní v trestnej činnosti). Väzba je trestnoprocesný inštitút, ktorý aj keď v sebe zahŕňa materiálne predpoklady, nemožno ju zamieňať s potrestaním páchatel'a trestného činu. Na rozdiel od väzby trest odňatia slobody nie je zabezpečovacím právnym inštitútom, ale je druhom sankcie, ktorú všeobecný súd ukladá v súlade s podmienkami a predpokladmi uvedenými v zákone č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov.

V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že osoba, ktorá si odpykáva trest odňatia slobody v jednej trestnej veci, môže byť zbavená slobody pre podozrenie zo spáchania trestného činu v inej trestnej veci (rozsudok ESLP vo veci Ananyin proti Rusku z 30. júla 2009).

V namietanej trestnej veci však väzba sťažovateľa, ktorej vytykal zdĺhavosť, predchádzala jeho právoplatnému odsúdeniu v inej trestnej veci. Práve z tejto väzby bol sťažovateľ prepustený do výkonu trestu odňatia slobody, ktorý mu bol nariadený rozsudkom okresného súdu sp. zn. 3 T 102/2010 zo 6. marca 2012.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zastáva názor, že pokiaľ sa sťažovateľ v priebehu svojho väzobného stíhania v trestnej veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 3 T 10/2012 domnieval, že väzba trvá neprimerane dlho a že postup okresného súdu nie je dostatočne promptný, mal možnosť domáhať sa ústavnej ochrany v čase, keď porušenie jeho práv spojených so zákonnosťou väzby malo trvať. Sťažovateľ však namietal priet'ahy v konaní o zákonnosti väzby sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 20. augusta 2012, hoci v danom čase k porušeniu jeho práv v naznačených súvislostiach už nedochádzalo, pretože sťažovateľ bol uznesením okresného súdu sp. zn. 3 T 10/2012 zo 7. júna 2012 právoplatným 19. júna 2012 prepustený z väzby do výkonu trestu, čo znamená, že právomoc okresného súdu ovplyvniť priebeh trvania sťažovateľovej väzby v namietanej trestnej veci sa tým definitívne rozplynula.

Uvedené skutočnosti boli podkladom na záver ústavného súdu o tom, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená, a preto ju ústavný súd už na predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z tohto dôvodu odmietol.

Vzhľadom na to, že ústavný súd sťažnosť odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa v nej nastolenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. októbra 2012